

UDFORDRINGER VED PARALLELLE KLAGE- OG RETSSAGER

Det miljø- og planretlige retsområde er præget af et stort antal krydsende lovgivninger og en omfattende kreds af klageberettigede parter. Det forøger risikoen for parallelle klage- og domstolsforløb, som fører til flere vanskelige problemstillinger, der udfordrer håndteringen af sagerne og myndighedernes positionering.

Ofte udvikler forholdet mellem myndighed, adressat og/eller tredjemand sig i en retning, hvor afgørelser påklages, eller myndigheden stævnes. I nogle tilfælde ses det imidlertid, at en afgørelse påklages administrativt til mere end ét klagenævn, eller der samtidig med en klagesag anlægges retssag mod myndigheden om gyldigheden af afgørelsen.

Når man som myndighed havner i et sådant parallelt forløb, kan det ofte være

svært at sikre den fornødne sammenhæng i håndteringen af sagerne, ligesom det kan blive en opgave i sig selv at positionere myndigheden, så de to forløb ikke kommer til at spænde ben for hinanden. Det kræver særligt, at forløbet ved domstolene tilrettelægges sådan, at der tages højde for den verserende klagesag. Ud over viden om de processuelle muligheder for at håndtere parallelforløbet kan det i flere tilfælde være hensigtsmæssigt for myndigheden også at forsøge at opnå

pragmatiske løsninger sammen med klager/sagsøger.

SIDELØBENDE FORLØB I KLAGENÆVN

Når en kommunal myndighed på det miljø- og planretlige område har truffet afgørelse, kan afgørelsen normalt påklages til et klagenævn inden for fire uger. Klagenævnenes kompetence er indbyrdes afgrænset, og den samme sag kan derfor ofte føre til klager til mere end ét klagenævn. Hos klagenævnene sker der – officielt i hvert fald – ikke nogen indbyrdes afstemning. De respektive nævns forskellige sagsbehandlingstid skaber i den forbindelse en særlig udfordring.

Kommunen skal være opmærksom på, at den er sagernes fælleselement. Kommunen skal positionere sig og adressere hver enkelt klagesag, men må ikke miste blikket for, at klagesagerne hver for sig kan ophæve eller forandre kommunens afgørelse. Der kan således opstå et kontroltab med den pågældende sag.

Der er derfor behov for en grundig analyse af de parallelle klagesagers potentielle udfaldsrum og deres indbyrdes afsmitning. Det skal forberede kommunen på at håndtere ikke bare klagenævnenes indholdsmæssige afgørelser, men også den tidsmæssige rækkefølge af afgørelserne.

Klagenævnenes afgørelser er – som det altovervejende udgangspunkt – bindende for kommunen. Hvis et klagenævn underkender kommunens afgørelse, kan der opstå et umiddelbart behov for en kommunal indsats, fx lovliggørelse i henhold til planlovens § 51. Kommunen bør her have forberedt, hvordan den kan levere en lovliggørende indsats, hvor der tages hensyn til senere nævns-afgørelser i samme sagskompleks.

Hvis nævnet har stadfæstet kommunens afgørelse, kan klager indbringe nævns-afgørelsen for domstolene inden for seks måneder. Sagen vil blive anlagt mod klagenævnet, ikke mod kommunen. I den situation skal kommunen forberede sig på, hvad et søgsmål betyder for den kommunale indsats i forhold til alle sagens interessenter og parter. Det gælder fx den borger, hvis byggetilladelse var klagesagens genstand – og nu er temaet i en retssag, som kommunen ikke er part i.

Desuden skal kommunen vurdere, hvordan søgsmål vil kunne påvirke eller påvirkes af senere klagesagers afgørelse.

SAMTIDIGE SAGER I KLAGENÆVN OG HOS DOMSTOLE

Det ses, at en klageberettiget part udnytter rekursadgangen til et nævn, og at der – mens klagesagen verserer – også indgives stævning mod kommunen, som har truffet den påklagede afgørelse. Det kan være klageren selv, der tager dette yderligere (unødvendige) skridt for at få tilsidesat afgørelsen, men det behøver ikke være tilfældet.

I klagesagen behandles myndighedens afgørelse af et selvstændigt nævn, som har kompetence til at gennemføre en fuld prøvelse, og som er underlagt officialmaksimen. Kort sagt skal klage-

nævnet finde den rigtige afgørelse, uanset hvad parterne i sagen oplyser og gør gældende.

I den civilretlige sag tilskærer parterne derimod selv sagen, og retten tager kun stilling til det faktum, som parterne præsenterer, og til de påstande og anbringender, som parterne fremfører. Det følger af den såkaldte forhandlingsmaksime.

Som følge af det parallelle forløb kan tilskæringen af retssagen blive besværliggjort, idet parterne ikke kender udfaldet af klagesagen, og hvilke konsekvenser det vil få for retssagen.

Sagerne kan ikke forløbe uden koordinerende beslutninger. Sat på spidsen ville man ellers kunne risikere, at der samme dag træffes en afgørelse i et klagenævn, som giver klagerne medhold, og afsiges en dom, der ikke gør det.

VIGTIGT MED GRUNDIG ANALYSE

Kommunen bør hurtigt analysere sin position for at finde frem til den mest gunstige fremgangsmåde – både for sagen og for kommunen. I tilfælde hvor klagesag og retssag er anlagt af forskellige parter, kan kommunens evne til at øve afgørende indflydelse være begrænset, men som udgangspunkt vil kommunens holdning være meget tungtvejende.

Analysen skal omfatte de forskellige udfaldsrum for de to sagsforløb. Kommunen vil her skulle kombinere forvaltningsretlige og civilretlige regler for at afklare, hvilke koordinerende instrumenter der kan bringes i anvendelse, fx:

- Kommunen kan overveje at afvise en retssag med den begrundelse, at kommunen ikke er rette sagsøgte. Det skyldes, at medhold i klagesagen indebærer, at sagen for domstolene må forventes afviklet, hvorimod klagenævnet er rette sagsøgte, hvis klager ikke får medhold ved nævnet.
- Kommunen kan anmode om udsættelse af retssagen for at afvente klagesagens udfald.
- Hvis klagesag og søgsmål er anlagt af forskellige berettigede parter, kan det overvejes, om kommunen bør forsøge at få klager til at frafalde klagesagen, hvorefter klager kan indtræde som hoved- eller biintervenient i retssagen.

SIKRING AF ANDRE INTERESSER

I nogle situationer må kommunen i parallelforløbene have særlig fokus på andre involveredes interesser. Det kan fx være en situation, hvor en udstedt

byggetilladelse underkendes af Planklagenævnet på grund af manglende overensstemmelse med lokalplanen, og bygherre herefter vælger at stævne nævnet.

Her kan en hensigtsmæssig fremgangsmåde være, at kommunen opfordrer bygherre til at reparere på forløbet ved at indgive ansøgning om dispensation efter planlovens § 19 i stedet for at fortsætte retssagen om gyldigheden af nævnets underkendelse af byggetilladelsen.

Ved et sagsanlæg vil risikoen for bygherre være, at byggetilladelsen på grund af retssagen ikke udnyttes inden for udnyttelsesfristen. Derudover kan plangrundlaget være blevet ændret, når retssagen engang er afgjort.

Kommunen kan derfor overveje, om der kan være grundlag for at forsikre, hvis der er grundlag for at opnå dispensation fra lokalplanen, uanset om udnyttelsesfristen måtte være udløbet.

Denne fremgangsmåde illustrerer muligheden for at foregribe udfaldet af afgørelser på en mere pragmatisk vis og gerne i forening med borgeren ■

Poul Hvilsted
Partner, advokat
phv@horten.dk

Marie Bockhahn
Specialistadvokat
mhb@horten.dk

Jens Henrik Larsen
Advokatfuldmægtig
jhl@horten.dk